

335 K8

X

August Bebel

Valtiolliset murhat

ja

Sosialidemokratia

=====
Binta 20 penniä
=====

Helsingissä 1907,
Sosialistisen Aikakauslehden kustannuksella

August 1861

Reichsblatt
für die
Österreichisch-Ungarische
Monarchie

Preis 50 Pfennig

Verlag von
K. U. J. Neumann, Neudamm

Valtiolliset murhat ja Sosialidemokratia

Puhe,

jonka piti Berlinissä marraskuun 2 p:nä 1898

August Bebel

Suomennos

Helsingissä 1907,
Sosialistisen Aikakauslehden kustannuksella

Kotkassa 1907
Kymnlaakson Työväen kirjapaino.

Kansalaiset! Suuri osa Saksan porvaristoa ei voi unhottaa sosialistilakia! Sen poistaminen on koskenut siihen kiipeästi ja se odottaa tilaisuutta korvatakseen sitä poikkeuslailla tai yleisen lain koventamisella. Ruhtinas Bismarck oli heidän paras tukensa tässä pyrkimyksessä. Mieli- ja hengen eroavaisuudet sosialidemokratian käsittelyssä olivat osaksi syynä hänen eroonsa, ja kun ei hän tätä koskaan voinut unhottaa, niin onkin hän aina itsepintaisesti pysynyt sosialidemokratian vihaajana. Bismarck onkin sen kertaa useammin tuonut esille äänenkannattajassaan „Hamburger Nachrichten"issa, ja antanut sanoa, ettei ole mitään muuta keinoa tehdä sosialidemokratiasta loppua kuin että sen kannattajat ovat saatavat epätoivoisiin tekoihin, ajettavat kadulle ja siellä ammuttavat. (Hyi! Hyi!) Pyydän ettei kiivastuta! Meidän on oltava iloisia vastustajainme rebellisyydestä.

Muistamme kesän v. 1894, jolloin Caserio murhasi Ranskan tasavallan presidentin, Carnot'n, tämän ollessa matkalla Lyonin. Tämä herätti Saksassa melkein suuremman hälinän kuin Ranskassa. Voidaan kylläkin kysyä, mitä liikuttaa Saksaa, jos jossakin naapurimaassa tehdään valtiollinen murha? Saksalaisia ei ollut siinä suorastaan tai välillisesti osallisina. Ei ole edes yritetty miltään taholta sitä väittääkään. Ja kumminkin se tosiseikka että ulkomaalainen anarkisti ulkomailla on sellaisen teon tehnyt, sai aikaan sen, että saksalaisen porvariston viha Saksan pientä anarkistijoukkoa vastaan, ja vielä enemmän vihattua sosialidemokratiaa kohtaan, virisi mitä kirkkaimmaksi liekiksi.

Lounais-Saksassa päästi silloin eräs ruhtinas suustaan sanat, että nyt olisi sosialidemokratiaa vastaan pärrytettävä tuo suuri sotamarssi. Ja saman vuoden syyskuulla päättivät kansallisivapaamieliset Frankfurt-am-Mainin puoluepäivillä lukittujen ovien takana pyytää hallitusta sosialidemokratiaa vastaan antamaan joko uuden sosialistilain tai ainakin koventamaan yleisiä lakeja. Niinpä tapahtuikin. Valtiokanslerin, kreivi Capriviin kukistuminen johtuikin pääasiallisesti siitä, että hän oli sitä mieltä, että sosialidemokratiaa vastaan täh-

dätty poikkeuslaki tahi rikoslain kovennus saisi enemmän vahinkoa kuin hyötyä aikaan; hän oli tässä suhteessa vielä samaa mieltä kuin keisarikin v. 1890, kun hän jätti sosialistilain uudistamatta. Mutta tätä mieltä ei enää nykyään olla määräävässä paikassa. Kreivi Caprivin kukistuttua esittikin uusi valtiokansleri ruhtinas Hohenlohe valtiopäiville niisanotun kumousoesityksen. Istunnossa ja valiokunnassa teimme me kaiken voitavamme estääksemme ehdotuksen toteuttamista. Mutta katolisen keskustan mielessä paloi käyttää hyväkseen rikoslain ankarammaksi saaminen tähdätäkseen sen kumouksen n. s. henkisiä isiä, vapaamielisiä professoreja kohtaan heidän vapaine, osaksi jumalaakieltävine mielipiteineen. Kirkollismielisten katolisten onnistuikin yhdessä vanhoillisten kanssa valiokunnassa ajaa hallituksen ehdotus läpitse ainoastaan pienin muutoksin, ja samaan aikaan liitettiin kumousehdotukseen joukko pykäläiä, joita voitiin käyttää tieteen vapautta vastaan. Mutta jos keskustan ja vanhoillisten kannattama kumousehdotus olisi tullut laiksi, niin olisi yliopistojen opetusvapaus filosofisissa kysymyksissä ja painovapaus uskonnollisissa asioissa mennyttä. Tämä seikka saattoi koko „kumousoesityksen“ karille. Koko oppineen ja taidemaailman yksimielisen vastustuksen vuoksi, johon yhtyi vapaamielinen porvaristo, oli hallitus pakotettu peruuttamaan ehdotuksensa.

Mutta aate, että sosialidemokratian kimppuun on käytävä lainsäädännön koventamisen kautta, jäi vallalle. Kun siis syyskuussa v. 1898 Luccheni murhasi Itävallan keisarinna tämän ollessa Genèvessä, luulivat vihollisemme taaskin saaneensa ylivallan. Muutamia päiviä tämän murhatyön jälkeen, joka luonnollisesti herätti kauhua koko sivistyneessä maailmassa, lähettivät suurteollisuuden harjottajat keisarille tuon tunnetun sähkösanoman, jonka piti antaa sysäyksen uusiin poikkeuslakimääräyksiin. Se kuului:

„Se kauhea teko, jonka uhriksi hänen Majesteettinsa Itävallan Keisarinna on joutunut, on uusi kammoa herättävä todistus anarkismin ja siihen johtavien pyrkimysten päämaalista. Sen tehdessä sydämiimme mitä järkyttävimmän vaikutuksen, tiedämme olevamme yksimieliset Teidän Majesteettin kanssa velvollisuudentunnossa vastustaa mitä ankarammalla lainsäädännöllä yrityksiä hävittää uskontomme, rakkautemme ylevään hallitsijasukuumme ja isänmaahamme. Me allekirjottaneet Saksan teollisuuden edustajat rohkenemme sen vuoksi Teidän

Majesteetillenne esiintuoda syvimällä alamaisuudella vakautuksen, että me taistelussa valtion ja siveellisen järjestyksen halpamaista vihollista vastaan uskollisina yhdymme Teidän Majesteettiinne. Herkeämättä luottaen Teidän Majesteettiinne voimaan ja viisauteen tulemme me mitä pontevimmin edistämään ja kannattamaan *kaikkia* niitä toimenpiteitä, jotka *Teidän Majesteettiinne* on katsova sopiviksi tunnottomien kiihkoilijoiden rikollisten pyyteiden kukistamiseksi ja valtion uhatun auktoriteetin ylläpitämiseksi.

Pysyen syvimässä alamaisuudessa:

Saksan teollisuuden harjottajien keskusliitto.
Saksan rautatehtailijain yhdistys. Dortmundin piirin vuoriteollisuudenharjottajien yhdistys. Yhdistys Reininmaakuntien ja Westfalin taloudellisten etujen ajamiseksi.

Toimeksi saaneet:

von Hassler. Servaes. Lueg. Jencke.“

Tämän sähkösanoman allekirjottajina oli siis neljä Saksan suurporvariston ensimmäistä edustajaa, jota parempia tuskin Saksan valtakunnasta voi kokoonhaalia, miehiä jotka ovat kaikkien työvälle vihamielisten pyrintöjen etunenässä.

Niinkuin Bismarck 1878 saatuaan kuulla Hödelin murhayrityksestä keisari Wilhelm I vastaan heti sähkötti Varzinasta Berliiniin: „Poikkeuslaki sosialidemokratiaa vastaan“, niin toivoivat nytkin herrat von Hassler ja hänen toverinsa, että Genèveen murhasta johtunut viha sosialidemokratiaa vastaan voitaisiin käyttää heidän luokkaetujensa hyväksi.

„Uskontomme suojelemisesta“ puhuvat herrat sähkösanomassaan. Sille saatamme vain hymyillä. Mikähän on sitte näiden herrain uskonto? Luulen, etten erehdy, kun sanoin: nämät herrat uskovat varmaan yhtä paljo kuin minä, toisin sanoin, eivät usko mitään! (Vilkasta hyvyksymistä ja rattsuutta). „Uskonto on säilytettävä kansalle“ on vuosia sitte usein sanottu hyvin korkealta paikalta. Mutta — kansaan eivät herrat laske itseänsä. (Vilkasta hyväksymistä). Uskonto on heille vain talutusnuora, jolla joukkoja johdetaan pysymään tyytyväisinä, kuuliaisina, vaatimattomina täällä maallisessa surun laaksossa. (Iloisuutta).

„Rakkaudesta korkeaan hallitsijahuoneeseemme“ puhuvat herrat sähkösanomassaan. Tässä johtui mieleeni eräs kirjotus vuoden 1892 tahi 1893 „Kölnische Zeitungissa“, josta nämä

herrat joka päivä ammentavat politista viisauttansa. Silloin piti Preussin valtiopäiville esittämän omaisuusverotus-ehdotus. Kun Preussin rahaministeri herra Miquel alkoi korjata Preussin välitöntä verotusjärjestelmää järjellisempään suuntaan, oivalsi hän, että tarkka varallisuusilmoitusvelvotus olisi tarpeen, ettei porvaristo liiaksi valtion kassa petkuttaisi. Hän esitti kohta tuloverolain perästä niinsanotun ehdotuksen verolaista s. o. lain kohtuuden rajoissa pysyvistä varallisuusverosta ynnä omaisuusilmoitusvelvollisuudesta. Tämä ehdotus ei ylipänsä kovasti koskenut porvaristoon, varallisuusverot olivat verrattuna niihin, mitä usat Sveitsin kantonit kantavat, kovin alhaisia. Mutta tässä ehdotuksessa oli kylläksi samaan „Kölnische Zeitungin“ mitä tumimmalle vastustuskannalle. Se kirjotti, että kukin on pakotettu tarkistamaan monarkista (kuningasmielistä) vakaumustaan, jos sellainen verolakiehdotus saa lain voiman. (Hilpeyttä). Herrat havaitsivat, että he mahdollisesti voisivatkin olla tasavaltalaisia (rattosuutta) — he ovat harkintamonarkisteja s. o. he ovat vain siksi monarkisteja, että tämä valtiomuoto paraiten nykyään turvaa heidän etujaan.

Senlaatuinen on reiniiläis-westfalilaisen porvariston rakkaus „korkeaan hallitsijahuoneeseen“.

Ja mikä on se isänmaa, josta nämät herrat pitävät suurta suuta? Eikö herra von Hassler, joka johtaa saksalaista kutomateollisuutta, ole sama, joka v. 1871 samaten kuin sosialidemokratit, vaikka aivan toisista syistä, julisti vastustavansa Elsass-Lothringin anastamista ja vieläpä senvuoksi, että hän pelkäsi elsasilaisen kutomateollisuuden kilpailua. Kuten tietty julistettiin silloin joka sosialisti tahi demokrati, joka ilmaisi vastustavansa anastusta, isänmaankavaltajaksi ja sellaisena häntä kohdeltiinkin. Kuitenkin olivat herra von Hassler ja saksalaiset kutomateollisuuden harjottajat anastusta vastaan. Heidän isänmaanrakkautensa onkin siis rahasäkissä. Kaikki nämät kauniit vakuutukset ovat siis tyhjiä puheensarsia, joilla on vain tarkoituksena ratkaisevassa paikassa saada aikaan mielialan, että Saksan työväenluokka valtiollisesti tulisi kableihin kytketyksi ja että sille myöskin taloudellisesti kävisi mahdolliseksi menestyksellä taistella työnantajia vastaan. Siinä salaisuus, joka piilee tämän sähkösanoman takana.

Juuri niin tehtiin v. 1878, kun heikkomielinen Hödel ja rappiolle joutunut Nobiling¹⁾ ripustettiin takkimme liepeihin.

¹⁾ Hödel ja Nobiling tekivät vuonna 1878 kumpikin murhayrityksen keisari Wilhelm I:stä kohtaan.

siin. Silloin herpaistiin köyhälistön taisteluvoima sosialistilailla, voidakseen kaikessa mukavuudessa viedä perille suuri ryöstöretki työväenluokkia kohtaan uuden suojelustullipolitiikan muodossa. Täydellä syyllä kirjotti entisen hovisaarnaaja Stöckerin lehti juuri suureellisuuden harjottajain sähkösanomasta: Ne herrat, jotka tuon sähkösanoman ovat lähettäneet, tahtoivat sillä palveilla vain luokkaitsekkyyttään.

Namät herrat ovat sähkösanomassaan pitäneet anarkisteja ja sosialisteja samankarvaisina. Antautumatta tänään tietopuolisesti osottamaan eroavaisuutta sosialidemokratian ja anarkismin välillä, vahvistan vain sen sekan tosiasiaaksi, että molempien suuntien kannattajat kaikissa sivistysmaissa ovat mitä kiihkeimpiä toistensa vastustajia. Jo yksistään sen täytyy saada jokaisen rehellisesti ajattelevan ihmisen vakuutetuksi siitä ettei sosialidemokratialla ole mitään tekemistä anarkismin kanssa ja päinvastoin. Niinkuin anarkistit pitävät Proudhonia, Max Stirneriä, Bakuninia y m. henkisinä isinä, niin me pidämme Marxia, Engelsiä ja Lassallea, jotka alati olivat mitä jyrkempiä ensinmainittujen vastustajia. Harvoin tapaamme kaksi niin vastakkaista miestä koko katsantokantoneen kuin Bakunin, jota voi sanoa anarkistisen toiminnan propagandan isäksi ja Karl Marxin, salaliitto- ja valtiollisten murhien politikan vihollisen. Bakunin on äärimäisen individualismin (yksilöllisyyden) edustaja, joka levottomuuksien ja vaikuttavien henkilöitä kohtaan toimeenpantujen väkivaltaisuuksien kautta luuli toteuttavansa yhteiskuntaihanteensa; materialistisen historiankäsityksen perustajat ovat Karl Marx sekä Engels, jotka taasen ovat sitä mieltä, etteivät ne ole yksilöt, vaan kunakin aikana hallitsevan luokkain aineelliset edut, jotka määräävät valtion ja yhteiskunnan perusolemuksen, joiden mielestä yksityisten henkilöiden valta sekä hyvässä että pahassa on rajotettu, jota he voivat panna täytäntöön johonkin suuntaan ainoastaan niin kauan kuin he toimivat määrättyjen luokkaetujen edustajina.

Anarkistit ovat, jos pohjiin käymme, johdonmukaisia äärimäisyyksiin meneviä *porvarillisia vapaamielisiä*, joiden maailmankatsomuksen kanssa heillä on paljo yhteistä. Myöskään vapaamieliset eivät käsittäneet ruhtinaan personaa ainoastaan järjestelmän edustajaksi, vaan itse järjestelmän perustukseksi, jonkavuoksi eivät valtiolliset murhat vapaamielisyyden taisteluaikana olleetkaan mitään harvinaisuuksia, niinkuin sen aion osottaa. Sosialidemokratia ei marxilaisen luokkataistelun mukaan pidä henkilöitä, vaan luokkia ja niiden aineellisia etuja niinä tekijönä, jotka hallitsevat tahi joita hallitaan.

Senpävuoksi sosialidemokratia, työväenluokan edustajana tais-teleekin ei jonkun yksilön herruutta, vaan jonkun luokan herruutta vastaan, kapitalistiluokkaa vastaan, jonka etuja silmällä pitäen valtiomahdin edustajat toimivat. Ja sosialidemokratian päämaalina on valtiollisen vallan valloittaminen, voidakseen sen avulla toteuttaa yhteiskunnallinen uudestimuodostaminen, toisin sanoin, toteuttaa sosialinen järjestelmä, joka perustuu kaikkein ihmisten täydellisesti yhtäläisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Väitteelle, että mahtavinkin henkilö toimii vain luokkajen edustajana, on Bismarckin personallisuus erittäin hyvänä todistuksena. Ei kukaan ihmisellä ollut niin suurta syytä vihata sosialidemokratiaa kuin juuri hänellä, eikä kukaan sitä ole myöskään enemmän vihannut kuin Bismarck. Meidän rakkautemme ja vihamme oli epäilemättä molemminpuolinen (rattosuutta). Mutta koko sosialidemokratiasesta sanomalehdistöstä ja kirjallisuudesta ei tapaa ajatusta, että olisi onni, jos tämä mies raivattaisiin väkivaltaisesti tieltä. Mutta kuinka usein onkaan sitä vastoin porvarillinen sanomalehdistö lausunut esim. näin: jollei tätä miestä olisi, ei meillä olisi tänään mitään yhtenäistä Saksaa. Kierompaa käsitystä tuskin saattaa ajatella. Saksan yhtenäisyys olisi syntynyt ilman Bismarckia. Koko Saksan kansaa elähytti kuuskymmenluvulla niin valtava yhtenäisyyden ja vapauden aate, että se tavalla tahi toisella olisi sen joko Hohenzollerien avulla tahi heitä vastaan toteuttanut. Saksan yhtenäisyys ei ollut vain poliittinen, se oli myös kulturihistoriallinen, ja ennen kaikkea *taloudellinen välttämättömyys*, ensi sijassa porvariston eduksi ja sen kehittymiseksi. Yhtenäisyysaate olisi lopulta luonnonvoiman kaltaisena puhjennut ilmi. Silloin käytti Bismarck sitä hyödykseen, *omalla tavallaan* toteuttaen sen *Hohenzollerien vallan hyväksi* ja samalla myös porvarillisten ja aatelisten maanomistajien, junkkarien hyväksi. Tämän sovittelun tuloksena on Saksan valtion perustuslaki, joka perustavissa määräyksissään koettaa sovittaa näiden kolmen tekijän edut. Lopulta oli Bismarckin jätettävä paikkansa. Mikä onnettomuus Saksalle! kirjotti silloin hänelle uskollinen sanomalehdistö. No, mitä on Saksalle sittemmin tapahtunut? Bismarckkaan ei olisi suurin toisin voinut hallita kuin sittemmin on hallittu. Saksa on edelleen olemassa niinkuin ei Bismarckia koskaan olisi ollutkaan.

Periaatteellinen käsitys siitä suhteellisesti pienestä merkityksestä, mikä yksilöllä on historian kulkuun nähden, erottaa meidät anarkisteista.

Anarkismi on äärimäisyyksiin mennyt yksilöllisyys. Kukaan ei sitä ole selvemmin osottanut kuin Stirner kirjassaan: „Ainoa ja hänen omaisuutensa“. Tämä äärimäisyyteensä kärjistetty oppi yksilön merkityksestä selittääkin, että henkilöt, jotka eivät pysty terävästi ajattelemaan, antavat helposti intohimojen johtaa itseänsä tahi ovat alttiit vieraalle vaikutukselle ja viettelykselle, saattavat käydä käsiksi yksityisiin vaikuttavissa asemissa oleviin henkilöihin, koska he pitävät heitä vastuunalaisina yhteiskunnissa vallitsevista epäkohdista. Mutta mikäli minun historiantuntemukseni riittää, ei ole henkilön vaihdos hallituksessa vielä koskaan poistanut tahi muuttanut taloudellista järjestelmää.

Mutta ken uskoo, että yksityinen henkilö jonkun valtion etunensä on kaikkivaltias, ja että hänen olemassaolostaan riippuu myöskin määrätty taloudellinen järjestelmä, ainoastaan sille on mahdollinen ajatus, että jos on onnistuttu raivata tieltä joku vaikuttava henkilö, silloin on tehty suuri työ ihmiskunnan vapauttamiseksi. Ja tästä johtuu sairaalloisten tahi vähemmän harkitsevien luonteiden ajatus: yhdentekevä kenen kimppuun käydään, kunhan tuo henkilö vain kuuluu korkeimpiin piireihin.

Jollei tämä järjettömän mieletön ajatus olisi vallannut Lucchenin mieltä, mitenkä olisi hän muuten voinut salakavalasti murhata naisen, joka ei ollut mitään valtiollista osaa näytellyt, vieläpä päinvastoin kuin monet muut ruhtinaiden puoliset ei tahtonut käyttää hyväkseen valtiollista vaikutusvaltaansa ja jota kohtaan jokaisen täytyi tuntea kunnioitusta, kun hän henkisesti oli korkeammalla kuin useimmat ruhtinaiden puoliset ja kunnioitti sellaista runoilijaa kuin Heinrich Heine niin kuin ainoastaan sosialidemokrati häntä voi kunnioittaa.

On epäilemättä mitä suurin vääräys tehdä kaikki anarkistit vastuunalaisiksi sellaisista teoista. Usein pannaan sellaisia murhia toimeen vieraiden, taantumuksellisten pyyteiden hyväksi. Myöskin tästä aijon esittää esimerkkejä. Anarkistiset lehdet ovat ivailleet meitä siitä, että muka näemme joka poliittisessa murhassa polisin käden. Niinpä heidän äänenkannattajansa „Sozialist“, joka sekin sanoo meitä „taantumusiemisiksi“. Se kirjoittaa:

„Joka tapauksessa on parasta, että me anarkistit kaikkiin valtiollisiin murhiin ja murhayrityksiin nähden, jotka tulevaisuus on tuova mukanaan, pidätämme itsellemme arvosteleman kannan. Taantumuksellisista, sekä sosialidemokrateistakin, mikäli heitä ei ole myöskin katsottava taantumuksellisiksi, erot-

taa meidät eräs seikka: me emme lähde politiikan osottamien näkökohtien mukaan arvostelemaan — meillä on päinvastoin vain yksi näkökohta, *totuus*.”

Se, että lehti leimaa meidät taantumukselliseksi, jättää meidät kylmiksi. Meidät „taantumukselliset“ on taantumus aivan erityisesti ottanut maalitaulukseen. (Hilpeyttä). Ministeri von Puttkammer on aikanaan, niinkuin anarkistitkin, nimittänyt meitä yönuttuihin ja tohveleihin pukeutuneiksi vallankumoukselliseksi ja sanonut meille: paljoa mieluisempia kuin te on minulle Johan Most¹⁾! (Rattosuutta). Sen uskon. Jos me olisimme tehneet sen, mitä Most varmasta piilopaikasta meille neuvoi, olisi se ruhtinas Bismarckille ja herra von Puttkammerille ollut harvinainen makupala. (Hyvä). Lucchenin murhaa koskeva kohta „Sozialistissa“ on hyvin kömpelö. Jos tultaisiin siihen, että valtiopäiville kerran esitettäisiin poikkeuslaki, niin panen vetoa tuhat yhtä vastaan siitä, että nämät „Sozialistin“ lauseet ovat ehdotuksen perusteluina. Voin vain sanoa anarkisteille ettei kömpelömmän enää voida puhua kuin he ovat tehneet. Kuinka voidaankaan luovuttaa vastustajalle sellaiset aseet. Heidän täytyy vielä olla hyvin kokemattomia! He tulevat sanomaan: Siinähan ei ole mitään pahaa. Mutta rivien välistäkin luetaan.

Selausten tapausten vuoksi on suora pesäero meidän ja anarkistien välillä paikallaan, mutta väärin olisi tällaisista typeristä kirjoituksista päätellä, että Saksan anarkistit ovat valmiit valtiollisia murhia tekemään.

Mitä pitävät saksalaiset anarkistit nykyään päätehtävänänsä? Saada työmiehiä ammattiyhdistyksiin ja herättää eleille kuluksiyhdistyksiä, joille he antavat yhteiskuntajärjestyksen uudestimuodostukseen nähden suuren merkityksen. Sitä mieltä en minä ole. Olkoot ammattiyhdistykset vaikka kuinkakin välttämättömiä ja hyödyllisiä ja kyllä ne ovatkin, siitä olemme yhtä mieltä, mutta yksin eivät ne mitään vaikuta. Ja kuluksiyhdistykset vielä vähemmän, vaikkakin niistä voi olla hyötyä, edellyttäen, että ovat hyvin johdettuja. En vastusta niiden perustamista, mutta epä tuki niiden perustamiseen t htoisi puu tua. 35 vuotta sitten perustin kulutusosuuskunnan, mutta jalestäpäin olen antanut sanaa, etten sitä uudelleen tee. (Hilpeyttä). Mutta itsessään ei kulutusosuuskunnissa ole moitteita varaa, monet sosialdemokratit, erit äinkin Saksissa kuuluvat niihin ja vaikeivät nuo osuuskunnat olekaan mitään kaikkiparantavia, niin en tahdo kieltää niistä koituvan jonkunmoista

1) Tunnettu saksalainen anarkisti.

hyötyä. Hyvin johdettuina, tuottavat ne aineellisia etuja ja vaikuttavat kasvattavasti. Mutta sanoa, että ihmiset, jotka tahtovat edistää ammattiyhdistyksiä ja kulutusosuuskuntia, olisivat taipuvaisia valtiollisten murhien tekoon, on mitä hävyttömintä panettelua.

Sosialidemokratia suosii kehityksen lakia. Niin luonnollinen kuin työtätekevien halu ookin ennemmin tänään kuin huomenna päästä vapaaksi yhteiskunnallisesta hädästä ja taloudellisesta sekä valtiollisesta sorrosta, niin tiedämme, ettemme ennen voi päämääräämme saavuttaa, kuin yleinen kehitys, jota pyrimme työväen järjestämisen kautta valtiollista ja taloudellista taistelua varten edistämään, on ennättänyt niin pitkälle, että voimamme riittää yhteiskunnan uudestiluomiseen. Tältä näkökannalta katsottuna saatamme me pitää ja tulemme me pitämään mahtavia yksilöitä, jotka pyrkimyksiämme vastustavat, *vihollisina* ja taistelemaan heitä vastaan. Mutta *koskaan* emme tule luulottelemaan ottavamme erikoista edistysaskelta väkivaltaisesti raivaamalla heidät tieltämme. Päinvastoin, juuri taantumus siitä saa ylivallan. (Aivan oikein.) Sen näemme olevan seurauksena Italian, Ranskan, Belgian, Venäjän ja Saksan valtiollisista murhista.

Yllämainituista syistä taistelemme mitä päättävimmän sitä uskoa vastaan, että valtiollisilla murhilla olisi höydyllisiä seurauksia. Sitävastoin porvarillisilla vastustajillamme on kaikkein *vähimmän* syytä olla anarkistien suhteen kauhuissaan. Usko että suuret, vaikuttavassa asemassa olevat yksilöt valtavasti vaikuttavat historian kuluun, on läpeensä porvarillinen. (Aivan oikein.) Ei mikään luokka ole niin suosinut uskoa, että mahtavan yksilön tieltä raivaaminen olisi muka suuri historiallinen eko, kuin juuri porvaristo, ja niin on ollut muinaisten kreikkalusten ajoista aina meidän päiviin asti. Tyrannin, s. o. miehen, joka oli noussut yksinvaltiaaksi, tieltä raivaamista pitivät kreikkalaiset ja roomalaiset ansiokkaana tekona; joka sinä onnistui, sitä mainittiin isänmaan pelastajaksi. Harmodiosta ja Arstogeitonia, jotka 514 e. Kr. murhasivat Hipparkos tyrannin, ylistetään vielä tänä päivänä kouluissamme sankareiksi ja kansansa pelastajiksi. Ja miten ylistetäänkaan Brutuksen tekoa, joka ajanlaskumme v. 44 e. Kr. murhasi Roomassa yksinvaltaan pyrkivän Cæsarin. Johdan edelleen mieleen Marianan, tuon kuuluisaksi tulleen jesuitan, joka peittelemättä opetti millä edellytyksillä jollakin oli oikeus ottaa hengeltä joku tyranni, joksi hän myös nimitti itsevaltiaasti hallitsevaa ruhtinasta. Teos, jossa hän esittää näitä mielipiteitä, on nimeltään: „De

rege et regis institutione," ja poltettiin se erään espanjalaisen tuomioistuimen päätöksen mukaisesti 1609. Mariana piti jokaista ruhtinasta, joka vainosi katolista kirkkoa ja sen palvelijoita, tyrannina. Mitenkä edelleen Schiller ylistää Tellin tekoa? Ja mikä oli Tell, runouden Tell. Todellisuudessa salamurhaaja, joka varmasta piilopaikasta ampui mitään aavistamattoman Gesslerin, jota piti kansansa vihollisena. Gessler oli Tellin mielestä tyranni, kuten porvariston mielestä ennen v. 1848 vallankumousta kaikki itsevaltiaat ruhtinaat olivat tyranneja. Schillerin runossa „Takuu“, joka alkaa säkeellä:

Zu Dionys, dem Tyrannen, schlich
Damon, den Dolch im Gewande . . .

(Dionys tyrannin luo hüpi
Damon tikari viittansa alla.)

ei yksikään rivi tuo ilmi, että Schiller tuomitsisi Damonia hänen aikeestaan murhata Dionysin, päinvastoin, hän ylistää tätä urhokkuudesta ja jalosta rohkeudesta tuossa työssä.

Olen laatinut luettelon valtiollisista murhista, jotka ovat tapahtuneet viimeisten vuosisatain kuluessa. Näiden murhainten joukossa ei ole, jota tuskin tarvinne painostaakaan, yhtään ainoata sosialidemokratia, sillä silloin ei heitä ollut olemassaakaan. Mutta heidän joukossaan on kyllin eri säätyisiä aatelisia, pappeja ja porvareita edustettuina, siis hallitseviin luokkiin kuuluvia. Luettelo, jonka esitän, ei liene täydellinen, ja kumminkin hämmästyin valtiollisten murhien monilukuisuudesta, etenkin 19. vuosisadalla. Niinpä on murhannut Ranskassa Henrik III eräs dominikanimunkki 1589; Henrik IV Ranskassa opettaja Ravailac 1610; Kaarle I Englannissa mes-tattiin „pitkän parlamentin“ käskystä Cromwellin johdolla 1649, paavi Clemens XIV myrkyttivät kuten sanotaan 1773 jesuitat, joiden munkkikunnan hän hajotti. Ludvig XV koh-tasi Damienin murhayritys 1757; Kustaa III Ruotsissa ampui 1792 naamiohuveissa Ankarström liittolaisinensa; Venä-jän Paavali I kaatui 1801 aateliston salaliiton kautta, jonka johtajina olivat kreivi Pahlen ja herra von Bennigsen; Napo-leon I kohtaan tehtiin helvetinkoneella murhayritys v. 1800 hänen vielä ollessaan ensimmäisenä konsulina, myöhemmin yritti häntä murhata saksalainen Stapss 1809; Kotzebuen, erään venäläisen urkkijan pisti tikarilla 1819 kuoliaaksi teologian yli-oppilas Ludvig Sand Mannheimissä.

Tässä on erityisesti otettava huomioon, että Sandin tekemä Kotzebuen murha otettiin monissa Saksan ylioppilas- ja porvaripiireissä vastaan kovin *suosiollisesti*. Niin eräs *teologian tohtori*, professori de Vette Berlinin yliopistossa, katsoi velvollisuudeksensa Sandin murheelliselle äidille lähettää lohdukirjeen, jossa sanotaan:

Että suuren joukon mielipide on Teidän poikanne leimannut rikoksentekijäksi ja jonkunlaisella oikeuden varjolla, se kehottaa minua, joka luulen voivani asiaa arvostella, *ryhtymään häntä Teidän edessänne puoltamaan ja varjelemaan hänen mainstoansa tulemasta häväistyksi ainakin hänen omaistensa kesken.*

Kun sittemmin kuningas Fredrik Vilhelm III:lle ilmoitettiin de Vetten kirjottaneen sellaisen kirjeen, erotettiin tämä professorin virasta.

Hän jätti Berlinin, kirjoitettuaan kuninkaalle kirjeen, jossa sanoi kantavansa kuorman taipumatta, vaikkakin oli kivulloinen, aivan varaton, sekä kahden keskenkasvuisen lapsen isä. Myöhemmin kutsuttiin de Vette Baselin professoriksi.

Edelleen teki atentaatteja: Lavel 1820 herttua Berryä kohtaan; Ranskan Ludvik Filipiä vastaan tehtiin kokonaista seitsemän murhayritystä, muun muassa teki yhden 1835 Fieschi, jolloin 14 henkilöä sai surmansa, niiden joukossa marsalkka Mortier; Fredrik Vilhelm IV vastaan tekivät murhayrityksiä 1845 pormestari Tschetch ja 1850 ilotulitustentekijä Sefeloge; Itävallan Frans Josef sai kokea kaksi murhayritystä 1849 ja 1853; murhatuksi tulivat edelleen ministeri kreivi Rossi Roomassa 1848 sekä Parman herttua Kaarle 1852; Neapelin Ferdinand III kohtasi murhayritys 1856; Napoleon III oli kestävä kolme murhayritystä, kaksi 1855 ja Orsinin yritys 1858, jossa 137 henkilöä kuoli ja haavottui. Edelleen yrittivät Becker Baden-Badenissa 1861 sekä Hödel ja Nobiling 1878 ottaa Vilhelm I hengiltä. Molempien viimeksi mainittujen sanottiin, vaikkei se pidä paikkaansa, olleen sosialidemokrateja. Abraham Lincolnin, Yhdysvaltojen presidentin murhasi 1865 näyttelijä Booth; Kenraali Prim joutui samanlaisen kohtalon alaiseksi 1870. Ruhtinas Bismarck sai kokea Cohen-Blindin murhayrityksen 1866 ja Kullmannin 1874. Venäjän keisaria Aleksanteri II kohtaan tehtiin viisi murhayritystä, kuolettava v. 1881. Lordi Cavendishin, Irlannin varakuninkaan ja alivaltiosihteeri Burken murhasi Fenier Dublinin Phenix-puis-

tossa 1884. Edelleen koetti eräs pappi 1856 murhata Espanjan Isabellan; Iso Britannian kuningatar Viktoriaan kohdistettiin murhayrityksiä 1840, 1742, 1872 ja 1882, joista on huomattava ettei yksikään niistä saanut aikaan poikkeussäädöksiä tahi yleisen lain ankarammiksi tekemistä. 1868 murhattiin Serbian ruhtinas Mikael III. Seurasi sitten 1878 Paasananten yritys murhata Italian kuningas Humbert. Atentaatti lopetti Yhdysvaltain presidentin Garfieldin 1888. Murhayritys Crispiä kohtaan tapahtui 1889; Bulgarian ministeri Beltschewin murha seurasi 1891, häntä näet pidettiin Sambulowina; Stambulowin murhasivat Venäjän valtion asiamiehet 1895. Ranskan tasavallan presidentti Carnot'n murhan suoritti anarkisti Caserio 1894. Vuonna 1897 seurasi Espanjan ministeripresidentin Canovan murha sekä yritys Kreikan kuninkaan henkeä vastaan. Ja vihdoin 1898 murhasi anarkisti Luccheni Itävallan keisarinna.

Atentaateista, jotka ovat Venäjällä viimeisenä parinakymmenenä vuonna kohdanneet korkeita valtion virkamiehiä, sekä Turkissa ja Persiassa tapahtuneista hallitsija- ja valtiollisista murhista sekä Etelä Amerikan valtioissa tapahtuneista lukuisista murhista tahdon vain täydellisyyden vuoksi muistuttaa.

Varsin kuvaava on esim. monen porvarillisen piirin arvostelu Cohen-Blindin murhayrityksestä 1866 Bismarckia kohtaan. Niinpä kirjotti Württembergiläinen maapäiväedustaja sittemmin valtiopäivämies Hopf „Gradaus“-lehdessä: „Niin kauvan kuin Saksassa on sellaisia poikia, kuin Cohen-Blind, ei se ole köyhä.“ Marie Kurz ylisteli eräässä runossa Cohen-Blindin tekoa. Eräs müncheniläinen pilalehti antaa perkeleen puuttua atentaattorin käsivarteen ja kääntää pois päin revolveria sanoen: Seis! se mies kuuluu minulle!

Mitä porvariston sankari Garibaldi ajatteli valtiollisista murhista ja niiden tekijöistä, siitä on kuvaavana esimerkkinä seuraava tapaus:

Joulukuun 8 p:nä 1856 teki sotamies Agesilao Milano jo mainitua murhayrityksen Neapolin Ferdinand II vastaan, jota pilkallisesti Neapolin pommituksen vuoksi sanottiin kuningas Bombaksi. Atentaattori ammuttiin sota-oikeuden mukaisesti. Mutta kun Garibaldi Viktor Emanuelin aikana oli karkottanut Bourbonit Neapelista, antoi hän määräyksen, jossa luvattiin kuolleiden murhaajan „pyhän muiston kunniaksi“ hänen äidillensä 30 dukaatin kuukautinen eläke, ja hänen sisarellensa myötäjäksi 2,000 dukaattia. Tämän määräyksen ovat Italian halitsijat pitäneet kunniaa ja uskollisesti täyttäneet.

Ja sama kuningasvalta, joka silloin palkitsi salamurhaajan sukulaisia, rohkenee kutsua koolle anarkistivastaisen kongressin.

Ei mikään luokka, ei mikään yhteiskuntakerros voi vapautua syytöksestä, että se on toimeenpannut atentaatteja. Mutta tapausten kehitykselle ovat atentaatit olleet miltei hyödyttömiä, asiat ovat niistä huolimatta kulkeneet omaa latuansa.

Mitä oikeastaan ovat hyödyttäneet esim. tyrannien murhat suuressa Ranskan vallankumouksessa? Ludvig XVI oli todellisuudessa sangen viaton ihmissparka ja kumminkin täytyi hänen sekä hänen mukanaan hänen puolisonsa Marie Antoinetten laskea päänsä mestauskirveen alle, häntä kun syytettiin tyranniksi ja satoja aatelisia seurasi häntä mestauslavalle. Mutta mestaukset ja teurastukset eivät voineet estää yksinvaltaa palajamasta ja kirkkoa saavuttamasta miltei suurempaa valtaa kuin ennen. Mutta yhtä eivät myöhemmin palaneet Bourbon-suvun hallitsijat aateleineen ja hengellisine säätyineen voineet enää muuttaa, vaikkakin heitä auttoivat koko Europan painetit, he eivät voineet, niin mielellään kun sen olisivat tehneetkin, hävittää sitä *yhteiskunnallista* uudistusta, jonka Ranskan vallankumous oli saanut aikaan, toiselta puolen jakamalla aatelisten pakolaisten ja papiston tilat miljoonille pikku talonpojille, toiselta puolen suuren moista siviililain uudistusta, joka tuli kaikkien edisyyneitten Europan mantreen valtioiden esikuvaksi. Koko feodainen järjestelmä, aatelin ja papiston ollessa vallitsevina luokkina ja kansan syvien rivien ollessa raskaan painon alla, tuo ei voinut koskaan enää palata, se oli ainaseksi mennyttä. Mutta sen kautta oli myöskin vanhan valtiollisen järjestelmän pohja kadonnut ja se olisi ollut mennyttä, vaikkakin Ludvig XVI, Maria Antoinette ja heidän mukanaan mestatut aateliset ja papit aina viimeiseen mieheen saakka olisivat jääneet henkiin. Kun Bourbonit, europalaisten hallitusten painetein tukemina 1815 palasivat Ranskaan täytyi heidän hyvällä tahi pahalla tunnustaa uuden asiain järjestyksen ja ainoastaan se seikka, että he tekivät turhia yriyksiä ehkäistä uutta kehitystä oli syynä siihen että heidät 1831 ainaseksi karkotettiin Ranskasta. Korjattakoon yhteiskunnallinen järjestys pohjiaan myöten ja annettakoon sille vastaava valtiollinen perustus, niin voidaan jättää vastustajain päät rauhaan (Sangen hyvä).

Epä toki voi kieltää että atentaatein tekijät osaksi olivat anarkisteja. Niinpä oli Caserion tekemä Carnot'n murha anarkistinen atentaatti, niinpä myös Lucchenin tekemä Itävallan keisarinan murha. Se ei estä että Lucchenin takana oli ihmisiä, jotka ovat käyttäneet hyväkseen hänen typeryyttään ja yllyt-

tivät häntä tekoonsa. Myöskin Reinsdorf, joka Niederwaldin muistopatsaan vihkiäisissä aikoi tehdä atentaatin tähän tilaisuuteen kokoontuvia ruhtinaita vastaan, oli rehellinen anarkisti. Mutta se ei ole estänyt poliisiurkkijaa kutoja Palmia olemasta salaliitossa osallisena ja olemasta läsnä valmistuksissa. Tahdon vielä lisätä, että aiottiin panna toimeen tämä atentaatti itsetekoaisella dynamitilla, jota senvuoksi ensin koeteltiin Elberfeldissä, yrittämällä räjäyttää ilmaan eräs ravintola, joka yritys epäonnistui kun dynamiti oli kelvotonta (Hilpeyttä). Niederwaldissakin sammutti sade onneksi sytytyslangan.

Miten usein ovatkaan polisimiehet mukana viime vuosikymmenen valtiollisissa murhissa ja murhayrityksissä. Bismarck kirjotti, ollessaan Frankfurt-am-Mainissa lähettiläänä puolisolleen: Poliisivirkailijat valehtelevat ja liioittelevat aiheiden puutteessa aivan häikäilemättömästi. Heidät on otettu palvelukseen aiottujen atentaattein ilmisaamiseksi. Silloinpa tulevat huonot ihmiset, ja hyvät eivät huoli sellaisista toimista (hilpeyttä), helposti ajatelleeksi: jolleivät muut ihmiset tee atentaatteja, niin on meidän autettava. Sillä jolleivät he voi ilmottaa jotakin tapahtuvan, tulevat he tarpeettomiksi ja sellaisia he luonnollisesti eivät tahdo olla. Niinpä he lähtevät auttamaan ja „korjaavat onnenoikkuja“ kuten ranskalainen sananparsi kuuluu (Hilpeyttä). Tahi harjottavat he myöskin politiikka omin päin. Otan esimerkiksi vain entisen Parisin polisipäällikön Andrieux'n muistelmat, joissa hän mitä suurimmalla avomielisyydellä kehuskelee polisivaroilla kannattaneensa äärimäisiä anarkistisia lehtiä ja järjestäneensä anarkistisia atentaatteja, ainoastaan saadakseen porvarilliset tarpeelliseen pelonalaisuuteen. Edelleen on siinä suhteessa kuuluisa lontoolainen poliisitarkastaja Melville, joka niinkään työskenteli tähän suuntaan. Sen on niinsanotun Walsall-atentaatin tutkimus osottanut. Myöskin Fenier-atentaatissa on sellaista, joka oli polisin työtä, kuten Parnellin oikeusjuttu on todistanut. Millaista toimintaa suurroisto Pourbaix kahdeksankymmenluvulla kehitti Belgiassa, on kaikkein muistossa. Ministeri Bernardin on täytyntä itse parlamentin edessä myöntää, että Pourbaix oli lahjottu aikaansaamaan atentaatteja, joiden piti tehdä oikeutetuiksi sosialidemokratiaa vastaan kohdistetut väkivaltaasäädökset. Niinkään on n. s. pommiparoni von Ungern-Sternberg Lüttichin anarkistijutussa tullut paljastetuksi polysiasiamieheksi. Ja sitte — meidän hyvät ystävämme sosialistilain aikana. Siitä voin erityisesti laulaa erään virrenpätkän, sillä paljastuksissa oli minullakin osaa. Siinä tapaa Zürichin *Schröder-Brennwaldin*, tämän miehen, joka Molken-

marktilta, poliisineuvos Krügerin kautta sai aluksi 200 sitte 250 mk. kuussa palkkaa. Tämä Schröder ärsytteli ja kiihotti Zürichin kaikissa kokouksissa väkivaltaisuuksiin. Mutta etteivät sveitsiläiset viranomaiset voisi häntä ajaa maasta pois, oli hän, luultavasti Preussin polisin varoilla, päässyt *Sveitsin kansalaiseksi*. Tämä Schröder ja polisianarkisti *Kaufman* olivat kesällä 1883 kutsuneet koolle Zürichiin kokouksen, johon otti osaa kolmetoista henkilöä. Puheenjohtajana toimi Schröder. Tässä kokouksessa sovittiin Wienin, Stuttgartin ja Strassburgin murhista, jotka Stellmacher, Kammerer sekä Kumitzsch myöhemmin tekivät. En ole kuullut, että nämä kunnottomat roistot, vaikkakin olivat polisin palveluksessa, olisivat niille, joilta olivat tehtävänsä saaneet toimekseen, ilmottaneet, että tämä murha oli suunniteltu. Tahoi hyväksyttiinkö nämät teot kaikessa hiljaisuudessa? Stellmacher ja Kammerer kärsivät teoistaan hirsipuurangastuksen. Kun Most Englannissa oli vankilassa antoi Schröder omalla kustannuksellansa Schaffhausenissa painattaa Mostin äänenkannattajaa „Freiheitä“. Rahoja hän ei luonnollisesti maksanut omasta taskustaan (Hilpeyttä).

Silloin olikin mukavat ajat, jolloin poliisineuvos Krüger kirjotti urkkija Hauptille Genèveen, että hän tiesi että seuraava Venäjän keisariin kohdistettu atentaatti oli lähtevä *Genèvestä*, ja Hauptin pitäisi lähettää siitä selostus. Eikö tänä pyyntö ollut koko merkillinen todistuskappale?

Edelleen herra v. Ehrenberg, entinen badenilainen tykistökapteeni, joka minun on epäiltävä kunnia lähemmin mieskohtaisesti tuntea. Tämä joutui epäilyksen alaiseksi siitä, että olisi Italian yleisesikunnalle kavaltanut Sveitsin S:t Gotthardin linnotussalaisuudet. Kotitarkastuksessa kävi selville, että herra v. Ehrenberg työskenteli myöskin Preussin polisin palveluksessa. Hän oli pitänyt oikein pöytäkirjaa niistä keskusteluista, joita hänellä muka oli ollut meikäläisten kanssa, muunmuassa luultavasti myöskin minun kanssani. Ainoastaan osat oli hän näissä keskusteluissa vaihtanut. Niinpä luki hän mitä arveluttavimmat suunnitelmat, jotka hän itse oli pannut alkuun, meidän töiksemme, jotavastoin hän esitti itsensä tyynnyttäjänä ja varottajana. Niinkauan kuin pidin v. Ehrenbergiä rehellisenä miehenä, ja tietysti ei seurusteluni hänen kanssaan kauemmin kestänytkään, olivat minusta hänen hullut suunnitelmansa kiihkoisen mielikuvituksen tuotteita, sellaisen ihmisen suunnitelmia, jolle puolueen olemus on vieras, ja tein niistä pilaa.

Mitä olisi tapahtunut, jos jonakin päivänä hänen niisanottu pöytäkirjansa olisi joutunut visseihin käsiin — ja se

olikin epäilemättä niiden tarkoituksena — ilman että syyte-tyillä olisi ollut todistajia, jotka olisivat osottaneet tehdyn petoksen? Niinpä hän esim. minulle oli koettanut selittää, mutta n. s. pöytäkirjassaan pannut tuon minun suunnitelmak-seni, että olisi aivan helppoa ottaa selko kaikkien Saksan suuremmissa kaupungeissa asuvien korkeampien upseerien asunnoista ja sitte yhtenä yönä lähettää parhaat miehemme samalla kertaa murhaamaan kaikki nämä sotilashenkilöt. (Liikettä). „Züricher Arbeiterstimme“ssä selittää hän suorastaan klassillisella tavalla, miten tulevaa katutaistelua on johdettava ja miten siinä erikoisesti on meneteltävä voidakseen kukistaa tykistön ja ratsuväen. Hän neuvoi edelleen kokouksissa raha-keräyksiin aseiden ostamista varten meikäläisille. Niinpian kuin sota puhkeaisi Ranskaa vastaan pitäisi meidän toveriem-me tunkeutua Sveitsistä Badeniin ja Württembergiin, repiä rautatiekiskot ja ottaa takavarikkoon posti- ja rautatierahastot. Ja tämä herra, joka kaikkea tätä neuvoi meille sekä kirjalli-sesti että suullisesti, oli preussiläisen polisin palveluksessa. (Kuulkaa! kuulkaa! liikettä).

Toinen polisin kätyri oli tunnettu *Friedeman*, joka oli karkotettu Berlinistä ja joka toverikokouksissa Zürichissä kii-hotti sekä suorasanaisesti että runoillaan tovereja väkivaltai-suuksiin. Edelleen vngirtiin Liestalissa, Baselin läheistöllä eräs läkkiseppä *Weis*, kun hän oli naulannut julistuksia, joissa ylistettiin Kammererin ja Stellmacherin murhatöitä. Hänkin oli kuten myöhemmin oikeudessa todistettiin saksalaisen polisin palveluksessa (Liikettä).

Eräs Schmidt, joka oli törkeiden petoksien vuoksi paen-nut Dresdenistä, tuli Zürichiin ja touhusi *atentaattirahaston* perustamista ja antoi itse ensimmäisenä apurahana 20 frangia. Hän oli, kuten meidän käsiimme joutuneesta kirjeenvaihdosta Dresdenin polisineuvoksen Wellerin kanssa selviää, myöskin polisin palveluksessa, jolle hän antoi tietoja toimistansa (Hil-peyttä). Sitte tuo paljastettu salapoliisi *Thring-Mahlow* täällä Berlinissä, joka puoluetovereille selitti olevansa valmis anta-maan opetusta räjähdysaineiden ja pommien valmistamisessa, sillä parlamenttarista tietä päästäisiin liian hitaasti eteenpäin! (Hilpeyttä).

Mitä tässä esitän ei ole juorua ja tekaistua, sen kaiken voi millä hetkellä hyvänsä todistaa. Etkö meillä siis ole täyttä syytä atentaatin sattumassa, kuten Genèvessä, kysyä: kuka sinä puilee takana? Tosin Luccheni on anarkisti, mutta hän on kuten Hödel nuoruud-sta pitäen jätetty oman onnensa nojaan, rappeutunut ja huonoille poluille joutunut niiden kurjien olo-

jen pakosta, joissa on elänyt. Hän on aviottomasti syntynyt lapsi, joka ensin oli löytölastenkodissa ja myöhemmin kasvoi ilman minkäänlaista kasvatusta ja jonka jo kymmenvuotiaasta oli milloin missäkin ansaittava leipänsä. Niinpä hänestä tuli ihminen, joka antautui niin mielettömään tekkoon kuin Itävallan keisarinnan murhaan. Mutta ryhtyikö hän tähän omasta aloitteestaan tahi muiden kehotuksesta on kysymys, johon toivottavasti tulevaisuus antaa jonkun selityksen. Genèvessä, niinkuin ylimalkaan Sveitsissä, toimi jo kauan ennenkuin Luccheni teki murhan mitä arveluttavimmanlaisia italialaisia poliisiurkkijoita, kuten Santoro, Mantica, Benedickti ja muita samankaltaisia, joilla on mitä likaisia menneisyys ja nykyisyys.

Niinpä puhkesi esim. tämän vuoden elokuulla Genèvessä joukko lakkoja, etenkin rakennustyömiesten keskuudessa. Niiden johtajat, italialaiset sosialidemokratit, koettivat rakentaa sovintoa asianosaisten kesken. Se heille onnistuikin, mutta kummallista kyllä karkotettiin heidät tuon teon vuoksi. Poliisiurkkijoilla Santorolla ja Manticalla oli sormensa mukana tässä pelissä. He olivat, niinpä väittävät kiven kovaan sveitsiläiset toverimme, Italian pääkonsuli Basson välityksellä mustanneet lakon johtajia Genèven polisin silmissä siksi, kunnes tämä päätti heidät karkottaa. Mutta, merkillistä kyllä, jäivät todelliset lakkoon kiihottajat vallaan rauhaan ja kumminkin täytyi heidänkin olla polisille tunnettuja. Seurasi sitten Lucchenin atentaatti ja nytpä aukenivat Sveitsin polisin silmät. Nyt tutkittiin tarkemmin niitä kurjia olentoja, jotka tähän saakka olivat peliänsä pelanneet Genèvessä ja silloinpa tuli mieltäylentäviä asioita päivän valoon. Naiden heittiöden menneisyyttä tahraisi Italiassa tehdyt rikokset, vaan siitä huolimatta olivat useat heistä *Italian valtiollisen polisin palveluksessa.*

Sen johdosta julisti berniläinen puoluelehemme „Tagwacht“, että Lucchenin atentaatti oli *kuninkaallisen italialaisen polisin aikaansaama!* (Luketta). Ja lenteä ei ole vedetty edesvastaukseen. Eämäntapojensa vuoksi voikin näistä Italian polisikätyreistä uskoa mitä halomaisinta ja pahinta. Kuka esim. Santoro on? Tämä oli Firenzen polisikomissari. V. 1891 kummittelivat Italiassa pommiräjähdykset. Eräänä yönä otettiin kiinni epäilyttävältä näyttävä ihminen, jolla oli viittansa alla piilossa joku esine. Esine oli pommi, *mutta viitta, jonka alla hän kantoi pommia, oli tuon saman — Santoron.* (Hlpeyt.). Mies, de Angeli, joutui vaakilaan, mutta Santorosta tuli Crispin avulla Porto-Ercolon pakkotyösiirtolan johtaja.

Taällä räkkäsi hän vankeja mitä julmimmin, niin että muutamat siitä kuolivat. Hän varasti vankien ravinnon ja anasti ne raha-avustukset, jotka nuo raukat saivat omaisiltansa. Kun Santoron häpeälliset teot tulivat ilmi, supistui koko rangaistus siihen, että hän sai eron. Hän antoi sittemmin avustusta Crispiä vastaan radikalille edustajalle Cavalottille, jolle hän ilmaisi tämän häpeälliset teot. Tulos oli se, että Santoro koiruoksistaan ja konnantöistään Porto-Ercolossa vedettiin edesvastuuseen ja sai rangaistukseksi *kahdeksan vuotta vankeutta*. Mutta hän sai tilaisuuden livistää ja ryhtyi sittemmin Sveitsissä *uudelleen Italian polisin palvelukseen* (Hilpeyttä). Myöskin Sveitsissä on hän tehnyt itsensä syypääksi huijauksiin ja istuu juuri tutkintovankilassa.

Entä *Mantica*. Tämä erotettiin minulle tuntemattomista syistä Italian upserikunnasta. Eräässä perintöriidassa oli hän yrittänyt lahjoa valamiehiä ja tuomittiin helmikuussa 1898 13 kuukaudeksi vankeuteen. Hänkin karkasi ja rupesti Sveitsissä italialaisen polisin palvelukseen ja tuttavallisiin suhteisiin Italian pääkonsuli Basson kanssa Genèvessä, joka vähän aikaa Genèven atentaatin jälkeen siirrettiin Korsikaan. *Mantica* maleksi Genèvessä väärällä nimellä (de Sanctis), eleli komeasti, toimi sanomalehtimiehenä ja urkkijana ja tiesi Italiaan ilmoittaa atentaatista ennen kun vielä kellään siitä oli tietoa. (Liukettä). Hänen seurassaan oli anarkisteja, mutta ne, joita hän mitä hurjimmin vainosi ja herjasi, olivat sosialistit. Voiko suoranaisesti todistaa olivatko italialaiset polisianarkistit Lucchenin atentaatissa mukana, on epävarmaa. Ylimalkaan ajatellaan Sveitsissä, ja siinä näkyikin erotus demokratisen maan ja Saksan välillä, yhtä vähän kuin aikoinaan Englannissa, säättää atentaatin vuoksi poikkeuslakeja. Sveitsin hallituspiireissä sekä kansan keskuudessa on noussut mielten kuohu Italian hallitusta vastaan, joka lähettää roistoja ja polisikäytyrejä maahan ja jolla sitte on vielä julkeutta tyrkytellä Sveitsille määräyksiä.

Italian poliisi ei myöskään viimeiseen Egyptin atentaattiin kuulumaan ole aivan osaton.

Jos jollakin atentaatilla on polisivalmistuksen leima, niin on se juuri äskettäin Aleksandriassa ilmisaadulla atentaatilla. Merkillistä oli jo se, että ensimmäiset tiedot siitä tulivat Englannin kautta. Pommilaatikko lienee löydetty eräältä italialaiselta ravintoloitsijalta heti sen perille saavuttua. Uskon kylläkin, että se *heti* löydettiin: tiedettiinhän näet jo *ennakolta* sen olevan tulossa. (Suurta hilpeyttä). Erään kapakoitsijan luo, nimeltä Parrini, oli se jätetty ja tämä, otaksuen sen

sisältävän konjakkia, tahtoi polisin nähden avata sen vasa-
ralla. Polismiehet kirjottivat hänen selvästi aikoneen räjäyt-
tää itsensä ilmaan. Eipä niinkään, hän tahtoi ilman pahaa
aikomusta avata laatikon, koska hän luuli sen muuta sisältä-
vän, mutta poliisi tiesi mitä se sisälsi eikä tahtonut tulla
ilmaan räjäytetyksi. (Hilpeyttä). Tähän salaliittoon kuului
ainoastaan italialaisia. Mikä onnen potkaus, nyhän, näet, voi
Italian konsuli yksinänsä juttua tutkia. (Hilpeyttä). Vangi-
tuilta väitettiin löytyneen kappaleita Neuchâtelissa ilmestyvää
lehteä „Agitatore“, joissa kiihottettiin kuningas Humbertin
murhaan. Vaan se on törkeä valhe. Jos tiedonanto olisi tosi,
silloin ei Bernin liittoneuvosto olisi karkottanut lehden toi-
mittajia, vaan olisi heidät väkivaltaisuuden kiihottamista kos-
kevan Sveitsin lain mukaisesti tuomittu niin ja niin moneksi
vuodeksi kuritushuoneeseen.

Niinpä on mitä katalimmalla tavalla valehdeltu. Mutta
vaikkakin kaikki olisi totta, niin mitä on Saksalla tekemistä
sen kanssa, mitä tapahtuu Aleksandriassa, Egyptissä, jonne
koko Europan mitä epäiltävimmät ihmiset kokoontuvat. Var-
maankin on Lontoon polisitarkastaja Melville taaskin likaisine
käsineen mukana leikissä.

Mutta vaikkakin oletettaisiin, että todellakin italialaiset
olisivat olleet osallisina tällaisessa jutussa, niin ei se olisi
mikään kumma. Ei ole, ikävä kyllä, kiellettävissä, että useat
italialaiset ovat taipuvaisia väkivaltaisiin tekoihin. Sitäpä
johtuukin juuri se kovin kiihtynyt mieliala, joka Sveitsissä on
vallalla italialaisia tyomiehiä kohtaan. Usealla heistä on tikari
liian höllästi tupessa. Tunnettuahan on, että Zürichissä pari
vuotta sitte puhkesi kapina italialaisia vastaan kun eräs näistä
taaskin vähäpätöisen sanakiistan vuoksi oli pistänyt kuoliaaksi
erään sveitsiläisen. Tällaisia tapauksia uudistuu Sveitsissä
miltei joka viikko. Sveitsin vankilat ovat sellaisien tapausten
vuoksi täynnänsä italialaisia ja niinpä selviää minkä vuoksi
tällaiset tapahtumat, joista sanomalehdistö alituisen kertoo,
saa aikaan äärimmäisyyksiin menevän mielten kiihtymyksen
Sveitsissä oleskelevia italialaisia kohtaan, jotka kumminkin
enimmäkseen ovat ahertelevia, raittiita tyomiehiä, josta syystä
työnantajat heitä suosivat. Mutta ovatko italialaiset luonteel-
taan murhanhimoisia? Sitä ei voi sanoa. Mutta he ovat hyvin
taikauskaisia, tietämättömiä ja kasvatukseensa nähden laimin-
lyötyjä. Lisäksi tulee, että vuosisato en vanha, kurja oikeu-
dentila, joka oli vallalla kaikissa Italian valtioissa ja joka ei
uudessa Italiassa ole alemmille luokille suinkaan vielä suuresti
parantunut, on kansaan juurruttanut vakaumuksen oikeudet-

tomasta tilastaan ja on kasvattanut ajatuksen oman käden oikeudesta. Kansan mies hankkii kotioloissaan itse itselleen oikeutta, kun hän tietää tahi luulee, ettei viranomaisilta, jotka hänen mielestään aina ovat sortajan puolella, ole mitään oikeutta saatavissa. Tämä oman käden oikeus on muuttunut suurelle osalle Italian kansaa toiseksi luonnoksi. Kun kansan mies tulee vieraaseen valtioon, jonka kieltä ja oikeusoloja hän ei tunne, niin luulee hän voivansa arvostella näitä kotoisten käsitteiden mukaisesti ja hän toimii vieraisissa niinkuin hän kotonansakin olisi toiminut. Nünpä on Italian kansan oman käden oikeuden aate johtanut äärimmäisyyksiin ja hillittömyyksiin, joista on ne huonot seuraukset, joista erittäinkin Sveitsi kärsii. On edelleen otettava huomioon, että vuosittain kymmenet tuhannet nuoria italialaisia, kotona vallitsevien surkeiden olojen vuoksi, on pakotettu vieraista leipänsä ansaitsemaan ja että he sivistymättömyytensä vuoksi helposti voivat tulla vietellyiksi välikappaleiksi muille. Kun Italia vuosisatamme viiskymmen- ja kuuskymmenluvulla saavutti yhtenäisyytensä, riemuitsivat useimmat Europan kansat siitä, että olot Italian valtioissa — Kirkkovaltio lukuunotettuna — joka oli häpeäpilkku koko sivistyneelle maailmalle sen kautta poistettaihin. Savoyan hallitushuone, jonka hyväksi etupäässä yhtenäisyys saatiin aikaan, näytti olevan kutsuttu saamaan aikaan uudenaikaisen kulturitilan. Mutta ei mitään Europan maata ole vähemässä ajassa niin perikatoansa kohden hallittu kuin Italiaa. Ylhäisö ja porvaristo ovat siellä sillä tavalla riistäneet, että tila on huonompi kuin milloinkaan ennen. Korkeat, välilliset verot, joita Italiassa maksetaan, nousevat *paljon* suuremmiksi kuin Saksassa säädetyt. Etelä-Italiassa on joka leipäkilolle veroa 18 penniä. Työpalkat ovat kurjia, maanviljelysolot kauheat. Laajat alueet maata ovat viljelemättä. Maan omistajat, ylimystö ja porvaristo ovat liian laiskoja ja irstaita aikaansaadaksensa järkeviä olosuhteita, he tuhlaavat mieluummin rahat, jotka ovat talonpojilta ja työmiehiltä vuokraajina puristaneet, maan ihanissa kaupungeissa. Talonpoika huokailee mitä kovimman vuokrataakan alla. Maaverot tuottavat vuosittain n. 300 miljoonaa frangia. Mutta tämä on talonpoikaparkojen maksaman vuokraajina. Lombardiassa esim. on hehtaarin alalle maata pantu 26 frangia m. averoa.

Jos pidetään silmällä tätä asiaa tilaa ei tarvitse olla teräväjärkinen keksimäksen, mistä todellisuudessa atenttaattien tekijät ovat etsittävät. (Myrskyistä suosiota) Pyhän Rooman, tämän ikivanhan europalaisen sivistyksen kehdon, likimmässä

läheistössä ovat pontinolaissuot, joiden kuumelöyhkät karkottavat kaiken elävän luotaan. Mutta Italian hallituksella ei ole rahaa muuttaakseen niitä kukoistaviksi vainioiksi. Mutta virkamiehiä elättääkseen ja heidän riistettäväkseen ovat asujaimet olemassa, sekä suuren sotajoukon ja laivaston ylläpitämiseksi kiristetään kansalta satoja ja taasen satoja miljoonia välillisen verojen muodossa, jotka on melkein yksinomaan raskasta työtä tekevän kansan suoritettava.

Kun siis on olemassa sellaiset olot, joista liioittelematta voi sanoa, että ne huutavat taivaaseen saakka, silloin on Italian hallitus viimeinen, joka voi kutsua koolle anarkistivastaisen konferenssin, niinkuin se on tehnyt. Ei kansan keskuudesta lähteneitä anarkisteja, vaan *Italian ministerin istuimella olevat anarkistit ovat vedettävät edesvastuuseen*. He kuuluvat kuritus-huoneelle! (Myrksyisiä suosionosotuksia ja kättentaputuksia). Esitykseni on lopussa ja esitän seuraavat ponnit hyväksyttäväiksi:

Kansankokous Kellerin juhlasalissa päättää marraskuun 2 p:nä 1898:

Kokous panee jyrkän vastalauseensa jokaista yritystä käyttää erään siveellisesti rappeutuneen italialaisen tekemää Itävallan keisarinna salamurhaa Genèvessä poikkeuslakisäädösten aikaan saamiseksi Saksan vastustus-kannalla olevia puolueita tai puoluesuuntia vastaan.

Sitävastoin suosittelee kokous piakkoin Italian hallituksen aloitteesta kokoontuvan niinsanotun anarkistikonferenssin pohdittavaksi kysymyksen:

„Mistä johtuu, että viimeisten vuosien valtiolliset murhaajat kaikki ovat italialaisia, ja miksi niin monista ulkomailla elävistä italialaisista on tullut tunnettuja tikarisankareita?“

Kun tuon niinsanotun anarkistikonferenssin osanottajat ovat ensin päässeet selville mainitun ilmiön syystä, antaa kokous heille sen neuvon, että vaatisivat Italian hallitusta ryhtymään tarmokkaiisiin toimenpiteisiin sitä rajatonta siveellistä ja siveellistä turmelusta sekä yhteiskunnallista ja valtiollista rappiotaloutta vastaan, johon kurjuuteen Italian vallassaolevain ja hallitsevain luokkan rosvoomainen riistäminen ja sorto on syösyet tuon maan työväenluokan, ja mikäli mahdollista, tukki-maan rappeutumisen ja rikosten lähteet toimitta-

malla perinpohjaisia yhteiskunnallisia uudistuksia, pitämällä oikeutta voimassa ja myöntämällä työväenluokalle valtiollisia vapauksia ja uudistuksia.

Edelleen suosittelee kokous tuon niinsanotun anarkistikonferenssin harkittavaksi: mistä johtuu, että niin monta yleiselle turvallisuudelle mitä vaarallisimpia „anarkisteja“ tavataan juuri niiden joukossa, joille on uskottu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, niinkuin useiden väkivallantekojen johdosta tapahtuneissa tutkimuksissa on ilmitullut.¹⁾

Kokous on sitä mieltä että:

„Europan hallitusten niinsanotulla anarkistikonferenssilla on kiitoksenarvoinen tehtävä, jos se siihen vain oikein käy käsiksi ja vihdoinkin ryhtyy siellä lakaisemaan, missä likaa on vuoren korkeudelta.“

(Myrskyisää suosiota).

Ponnet hyväksyi kokous yksimielisesti.

¹⁾ Alkuperäisessä ponnessa luetellaan nimenomaan 16 erikoista tällaista tapausta, joista useimmat on tässä teoksessa jo aikaisemmin mainittu ja jotka sen vuoksi on tältä kohdalta jätetty käännöksestä pois.

Jälkilause.

Sitte Itävallan keisarinnan murhan kesällä 1898 ei ole puuttunut valtion päämiesten ja valtiomahdin edustajien murhia. Kahdennenkymmenennen vuosisadan ensimmäiset vuodet ovat niistä rikkaampia kuin mikään samanlainen ajanjakso sitä ennen. Erittäinkin on niin itsevaltaisesti hallitun Venäjän laita, jossa poliittiset murhat ovat tulleet kulkutaudiksi ja joilla siinä suhteessa ainakin on ollut menestys, että yrittäjä tavallisesti on kaatanut uhrinsa. Voipa sanoa, että valtiolliset murhaajat ovat tulleet rohkeammiksi, kuolemaa halveksivammiksi, mutta myöskin aseet, joita he käsittelevät, varmemmiksi.

Polisiurkkijoista ja kavaltajista, jotka viimeisinä kuutena tahi kahdeksana vuonna ovat etenkin Venäjällä langenneet atentaattein uhreiksi, jolloin atentaatin tekijät ani harvoin ovat joutuneet ansaan, emme tahdo puhua. Alinomaan on tässä kysymys henkilöistä, joilla ei ole huomattua nimeä eikä asemaa. He olivat tunnetut ainoastaan pienelle tuttavapiirille ja saivat näiden kautta töistänsä koston. Mutta ovatpa nämät tapaukset kyllin kuvaavia sille syvälle vihalle, joka on vallannut Venäjän vallankumoukselliset piirit vallassaolevaa hilitöntä väkivaltajärjestelmää ja sydämetöntä sortoa vastaan ja jotka säännöllisesti leimahtavat verisiin kostoihin. Mutta ei tyydytty vihatun järjestelmän tukipylyväitten käytyreihin, rohjettiin käydä käsiksi heihin itseensä ja koko joukko heitä jäi hyökkäyksen uhriksi.

Niinpä murhattiin v. 1901 kansanvalistusministeri Bogoljepoff Pietarissa; 1902 sisäasiain ministeri Sipjagin ja rautateiden varaston ylipäällikkö Vedenajeff; 1903 Ufan kenralikuvernöri Bogdanowitsh; kesäkuulla 1904 kaatui vihatuin kaikista Venäjän ministereistä, verikoira Plehwe atentaatin uhrina; edelleen murhattiin vähää ennen Suomen kenralikuvernöri Bobrikoff ja Elisavetpolin kenralikuvernöri Andrejeff.

Muut atentaatit päättyivät tarkotetun uhrin haavottumiseen tahi epäonnistuiivat. Näihin viimeksimainittuihin kuuluu

murhayritys Venäjän taantumuksen todellista päätä, pyhän synodin yliprokuraattori Pobedonostjovia vastaan, joka tapahtui vuonna 1901. Pietarin polisipresidentti Trepoff ei myöskään haavottunut vuonna 1902; lievän vammnan sai Vilnan kuvernööri von Wahl, julma tyranni, Hrsch Leckertin kautta, joka joutui siitä hirsi, uhuun; lievästi haavottui samana vuonna Harkowin kuvernööri Obolenski¹⁾. Niinikään vuonna 1903 Bjälistockin polisimestari Metlenko, Kiewin santarmiston päällikkö Nowzky ja Kaukasian kenraalikuvernööri ruhtinas Galizin. Haavottumatta jäi vuonna 1904 Odessan kaupunginpäällikkö Neihardt, jota politisesti vainotut pitävät hirviönä ihmishahmossa. Edelleen kaatui vuosina 1900—1904 atentaatorein toimesta joukko vähemmän huomattavassa asemassa olevia virkamiehiä.

Venäjä on yksinvaltiuden ja taantumuksen luvattu maa. Se on tähän päivään saakka muunkin Europan turva, niiden viimeinen turva ja toivo, jotka pelkäävät, että Keski- ja Länsi-Europa kulkee suurta politista ja yhteiskunnallista mullistusta kohti, he juuri luottavat Venäjän itsevaltiuteen. Jos on olemassa maa, jossa sisäiset olot ovat huutavimpana vastakohtana kaikelle inhimilliselle edistykselle ja inhimilliselle vapaudelle, niin on se juuri Venäjä. Venäjällä julistetaan pannaan rautaisella kovuudella, tuomitaan, vainotaan, viedään vuosikausiksi vankeuteen hallinnollista tietä, s. o. ilman tuomiota, äärimmäisen pohjolan jäisi le erämaille, Siperian ja Kamtshatkan autioille seuduille kaikki mikä pyrki siitä luomaan sivistysvaltion. Venäjän kansan jaloimmat ja paraimmat voimat, miehet ja naiset, jotka toisissa oloissa olisivat maan ylpeytenä ja kunniana, heidät heitetään kuolemaan nälkään ja kurjuuteen, henkisesti ja ruumiillisesti menhtymään. Jos jossakin niin Venäjällä on käsitettävissä toivottomuudesta syntyneitä taipumuksia kostaa väkivalta väkivallalla toiveessa, että tuon järjestelmän huonoimpien käytyrien uhraamisella saataisiin jäljelläolevat inhimillisiä oloja luomaan taipuisemmiksi.

Mutta kaikesta urhoollisuudesta, uhrautuvaisuudesta huolimatta ei tähän saakka ole tultu askeltakaan päämäärää lähemmäksi. Päinvastoin, taantumus on käynyt hurjemmaksi, jokaisen epämurkavan mielipiteen vainoaminen julmempaksi, järjestelmän kannattajien viha yhä kostonhimoisemmaksi. Jos joku pyöveli joutuu revolverin tahi tikarin uhriksi, niin toinen, vieläkin julmempi, tulee hänen tilalleen.

1) Suomen kenraalikuvernöörinä vv. 1904 ja 1905.

Jos koskaan on tullut selville, ettei valtiollisten murhain kautta, vaikkakin ne kohtaisivat itsevaltiuden pahimpia kannattajia, voida kukistaa jotakuta valtiomuotoa, saati sitten taloudellista järjestelmää, niin Venäjällä on se viimeisten vuosikymmenien valtiollisten murhien historian kautta kyllin todistettu. Paljoo tehokkaampi ja hyökkäyksille vähemmän altis kuin atentaattein tekeminen on suuri sosiaalinen liike, joka on päässyt valloille ei ainoastaan taajoissa sivistyneissä piireissä, vaan erittäinkin venäläis-puolalaisen työväen luokissa. Ei ole Venäjän sisäisten olojen uudistamista odotettavissa atentaattein kautta, joita, kuvaavaa kyllä, ovat enimmäkseen tehneet sivistyneistä piireistä olevat miehet sekä naiset, jotka epätavallista ovat itsensä uhranneet, vaan suuren joukko- liikkeen kautta, sellaisena kuin se on yhä valtavampana huomattavissa teollisuusköyhälistön kesken, jota tukee suuri joukko Venäjän sivistyneitä.

Jokainen valtiollisen murhan tekijä on eristetty henkilö. Hänen takanaan on korkeintaan pieni joukko liittolaisia, jotka eivät rohkene vapautensa ja henkensä uhalla tulla näkyviin. Tällä toimivalla yksilöllä tai pienellä piirillä ei voi olla tarpeellista joukkopainoa, joka täytyy olla, jos mieli kukistaa vallitsevan järjestelmän. Senvuoksi ovatkin kaikki uhrit, jotka innostus ja itsensä uhraaminen atentaattein muodossa aiheuttaa, jokseenkin kaikki menneet hukkaan. Ne saavat vain aikaan sen, että koti- ja ulkomaan huomio kääntyy sellaisen maan tilaan, jonka parhaiden poikain ja tyttärien täytyy ryhtyä uhraamaan itsensä yhteishyvänsä eteen. Se on ihaltavaa, mutta päämaalia ei saavuteta. Nämät yksityisten sankariteot päinvastoin vaikeuttavat niiden taistelua, jotka tahtovat toista tietä päästä perille. Tämä on kokemustieto, jonka on oikeaksi todistanut kaikkien kansanliikkeiden historia. Niinpä olisi es m. Saksan 1878 vuoden sosialistilaki ollut mahdoton ilman Hödelin ja Nobilingin atentaatteja.

Sisäisen joukkopainon rinnalla, joka yksin voi saada vihatun valtiollisen järjestelmän kukistumaan, on olemassa ulkopäin tulevia järkyttäviä tapauksia, joiden kautta voidaan saavuttaa sama tulos. Jos valtio joutuu sellaiseen asemaan, että sen on puolustauduttava mahtavampaa ja sen lisäksi korkeammalla kehitysasteella olevaa vihollista vastaan, niin se tavallisesti joutuu häviölle, jollei sillä ole käytettävänään suuren kansanenemmistön uhrautuvaista myötävaikutusta ja niiden ulkomaalaisten luottoa, joiden apuun on turvauduttava. Mutta lahonnut valtio, joka vastustaa kaikkia ajan tarpeita, ei saa omaa kansaansa innostumaan eikä uhrautuvaisuuteen eikä

myöskään ulkopuolella saavuta luottoa. Tuo jälkimäinen tulee nykyään erittäin kysymykseen silloin, kun valtio, jonka kimp-puun on hyökätty, tarvitsee ulkomaan rahallista avustusta sotalainoihinsa. Tämä apu evätään, niinpian kuin rahan-lainajaat havaitsevat, että valtion sisäinen tila ei anna enää täysiä takeita.

Preussin kansa olisi ilman Jenan ja Auerstädtin tappioita vielä kauan saanut odottaa niitä undistuksia, jotka se nyt nopeasti toisensa perään sai vuosina 1807—1813. Ja muulle Saksallekin oli Napoleonin valta rautainen luuta, joka lakaisi vuosisatojen vanhat tunkiot ja liat ja teki siten tilaa uuden-aikaisemmille oloille.

Ilman 1866 vuoden häviötä olisi Itävalta saanut vielä hyvät ajat odotella perustuslakia ja ilman Ranskan armeijan tappiota kesällä 1870 ja Napoleon III vangiksi joutumista Sedanin luona ei Ranska luultavasti vielä tänään olisi tasa-valta. Hallituksen ulkonainen häviö on kansalle ylipäänsä hyödyllisempi kuin jos se olisi taistelusta selviytynyt voit-tajana.

Mutta jolleivat kaikki atentaatit, jotka viime vuosikym-meninä on tehty Venäjällä, ole voineet muuttaa siellä vallit-sevaa hallitusjärjestelmää, niin eivät atentaatit voi muuttaa ollenkaan mitään maissa, joissa on uudenaikaisemmat olot. Mutta joskin on käsitettävissä atentaatit sellaisissa maissa kuin Venäjä, joskin he täällä innostuksellaan, uhrautuvaisuu-dellaan herättävät tunnustusta vieläpä kunnioitusta, niin ovat ne edistystä estäviä mielettömyyden tekoja maissa, joissa vallitsevan valtiomuodon vuoksi yksilön merkitys on paljoa pienempi kuin yksinvaltiaasti hallituissa maissa.

Niinpä oli anarkisti Gaetano Bressin teko, Italian kunin-kaan Humbertin murha Monzassa kesäk. 30 p:nä 1901 miele-tön ja mitä ankarimmin tuomittava. Siltäkin kannalta katsot-tuna, että tahdottiin kostaa Italian kokoonkutsunmaa, mutta tuloksetonta hallitusten anarkistikongressia syksyllä 1898, oli tuo murha mieletön ja tulokseton. Mutta vielä vähemmän ymmärrettävä kuin kuningas Humbertin murha, oli anarkisti Czolgoszin Yhdysvaltain presidentti Mac Kinleytä vastaan Buffalossa syyskuun 6:ntena 1901 tekemä atentaatti. Tämän atentaatin ainoana käytännöllisenä tuloksena oli, että anarkisti-johtaja Most toimittamassaan lehdessä „Freiheit“ julkasemas-taan kirjotuksesta, joka ei ollut missään tekemisissä murhan kanssa tuomittiin kaikkien porvarillisten puolueitten iloksi raskaaseen vankilarangaistukseen ja että saatiin anarkistolaki,

jonka nojalla anarkistit tahi sellaisista mielipiteistä epäillyt henkilöt joka hetki voitiin karkottaa Yhdysvalloista.

Jos nyt kysytään: mitä on anarkismi tällä taktiikallaan voittanut, niin kuuluu vastaus: ei mitään! Anarkismilla on kaikkialla lahkolaisuuden luonne, vaikkakin eri vivahduksiineen. Äärimmäisellä oikeistolla on Saksan anarkismi verrattain vaarattomine hommineen ammattijärjestöjen ja kulutusosuuskuntien perustamista varten. Äärimmäisellä vasemmistolla on romanilaisten maiden anarkismi, erittäinkin Italian ja Espanjan. Anarkismi ei missään muodosta puoluetta, jolla olisi merkitystä, eikä koskaan tule sitä tekemäänkään, kun sen ohjelma on nykyisen yhteiskunnan kehitystä vastaan sotiva. Kaikesta poliitisesta toiminnasta pidättäytyminen, niinkuin anarkismi vaatii, aikana, jolloin valtio päivä päivältä yhä näkyvämmällä ja tuntuvammalla tavalla puuttuu yksilöjen toimintaan, on täydellistä pilventakaista haaveilua. Joka lainsäädännöllinen toimi vaikuttaa enemmän tahi vähemmän yksilöön. Hallitsevat luokat käyttävät valtiota luokkaherruutensa välikappaleena vahvistaaksensa valtaansa yhä enemmän ja ikuistuttaakseen köyhälistön voimattomuutta. Ja näin ollen ei anarkistien mielestä olisi kumminkaan valtiosta pidettävä lukua.

Valtiollisesta vaikutusvallasta ja pyrinnöstä luopuminen sellaisissa oloissa — niinkuin anarkistit tekevät — on työväen luokan vastustajille, kapitalisteille ja riistäjäluokalle mieliksi tekemistä, sitä juuri, mitä he työläisiltä odottavat.

Miksikä siis kapitalisti- ja riistäjäluokka sekä valtiomahti kieltävät työväestöltä yleisen, yhtäläisen, välittömän ja salaisen valtiollisen äänioikeuden? Miksi he kieltävät todellisen paino-, yhdistys-, kokoontumis- ja yhdistymisvapauden? *Ainoastaan siksi, että pelkäävät työväenluokan käyttävän näitä valtiollisia oikeuksia ja vapautuksia!*

Ja eikö työväenluokka jokaisessa elämänilmauksessa ole riippuvainen valtiollisesta lainsäädännöstä ja sen vaikutuksen alainen?

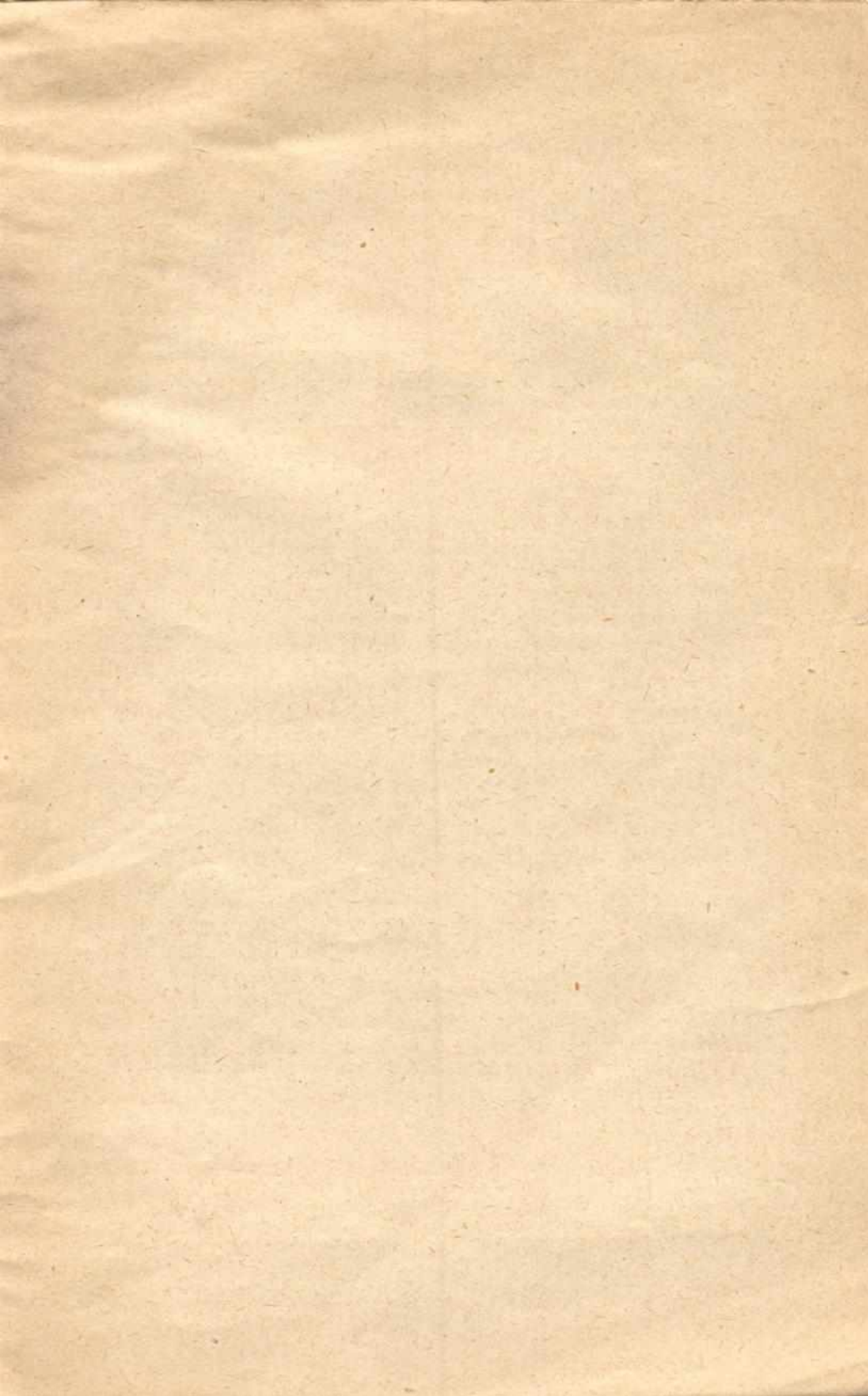
Työväen naisten- ja lastensuojelus, sairaus-, tapaturma- ja vanhuudenvakutus, leskien ja orpojen huolenpito, lainsäädäntö elintarpeiden verotuksesta, ruokatavaratulleista, asevelvollisuudesta, koulupakosta, kansankasvatuksesta, köyhäin ja orpojen hoidosta, asunto-oloista, oikeudonkäytöstä, yleisestä terveydenhoidosta, liikenneoloista, kauppasopimuksista j. n. e. koskevat työläisiä ja heidän perheitänsä mitä läheisimmin. Se tapa, millä näitä kysymyksiä käsitellään ja ratkaistaan vaikuttaa työmiehen ja hänen perheensä elin-~~toihin~~ ^{oloihin} enemmän kuin mitä hänen oma taitonsa ja taitonsa ~~voi saada aikaan~~.

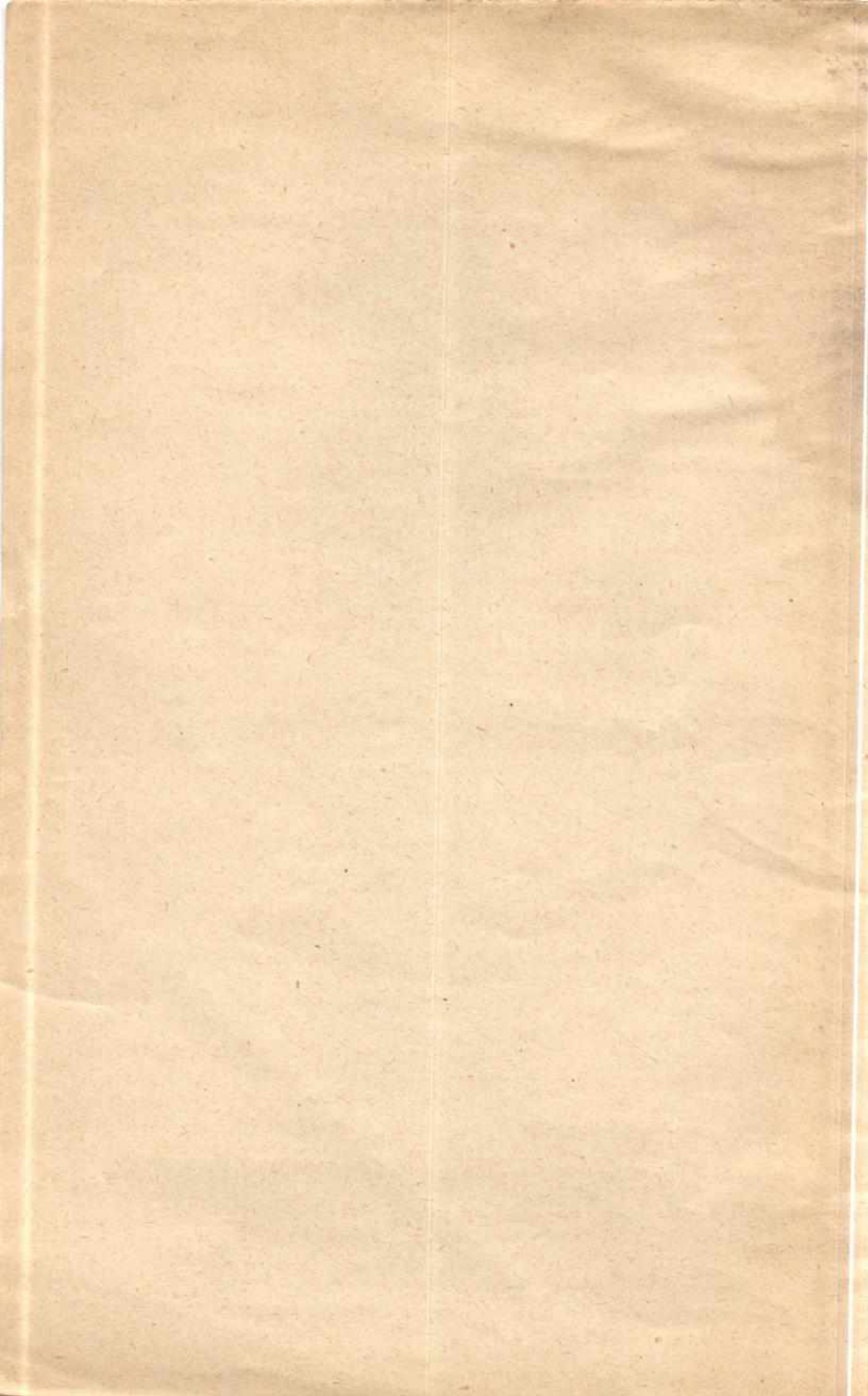
Kun työväestön suuri joukko on tähän saakka ollut niin välinpitämätön näiden kysymysten suhteen ja antanut valtiomahdin ja vallassaolevien luokkien yksin toimia ja hallita kaikkea tahtonsa mukaan, niin ovat olot juuri siksi niin kurjat ja muutoksen tarpeessa.

Työmiehet eivät välitä suinkaan liian paljon, vaan liian vähän politikasta. Mutta jolleivät he, kuten anarkistit tahtovat, ollenkaan enää välittäisi poliittisista kysymyksistä, niin aivan pian riistettäisiin heiltä sekin rajoitettu vaalioikeus, yhdistys-, kokous-, yhteenliittymis- ja toverijärjestöoikeus mikä heillä nyt on; heistä tehtäisiin sängen pian poutisia kulukoiria.

Nykykainen valtio on aineellisesti määrääväin yhteiskuntaluokkien järjestö yhteiskunnallisen vallan ylläpitämiseksi. Senpä vuoksi oli tähän asti kaikki valtiovalta ja mahti luokkavaltaa. Valtiovaltaa hallitsevien luokkien mahtikeinona emme sen kautta saa postetuksi, että tekeydymme siitä välinpitämättömiksi, vaan siten, että valloitamme valtiovalian haltuumme tehdäksemme valtiosta, joka nykyään on luokkaherruuden ylläpitämisen välikappaleena, välikappaleen, jolla luokkaherruus poistetaan.

Tämä on siksi selvä asia, ettei ole ymmärrettävissä, miten voi olla olemassa ihmisiä, jotka kieltävät tahi väärin käsittävät sen. Anarkismi sen kuitenkin tekee. Siten se myös tuomitsee itsensä voimattomuuteen ja vähäpätöisyyteen, sillä se vetäytyy toiminnasta, joka herättää kaikkia luokkia ajattelemaan ja tuntemaan asemansa ja joka määräävästi vaikuttaa heidän toimintaansa ihmisinä ja valtiokansalaisina.

Sosialistisen Aikakauslehden

kustannuksella on ilmestynyt:

K. Kautsky: Parlamentarismi, kansanlainsäädäntö ja sosialidemokratia. Suom. Erl. Aarnio. Hinta nid. 1: 50, sid. 1: 75 ja korukansissa 2: 25.

Kirjan aihe ja tekijän, sosialidemokratian tunnetuimman teoretikan, nimi riittänevät takaamaan teokselle suomalaisessa asussa laajan lukijakunnan.

Sosialistinen Aikakauslehti v. 1906. Hinta sid. 4: 75.

Ilmestyy:

Y. Guyot: Kristinuskon todellinen luonne. Huomattava vapaa-aatteinen kirja.

Tilaukset ja asiamiespyynnöt lähetettävät osotteella:

Sosialistisen Aikakauslehden konttori,
Helsinki, Yrjönkatu 25.